

EDITORIAL

L'ESPILL

REVISTA FUNDADA PER JOAN FUSTER
SEGONA ÈPOCA / NÚM. 39 / HIVERN 2011

DIRECTOR: Antoni Furió

CAP DE REDACCIÓ:

Gustau Muñoz

CONSELL DE REDACCIÓ:

Neus Campillo, Ferran
Garcia-Oliver, Josep-Lluís Gómez
Mompert, Enric Marín,
Vicent Olmos, Juli Peretó,
Francesc Pérez Moragón, Maria
Josep Picó, Faust Ripoll, Simona
Škrabec, Pau Viciano

CONSELL ASSESSOR:

Cèlia Amorós, Joan Becat,
Manuel Borja-Villel, Eudald
Carbonell, Narcís Comadira,
Manuel Costa, Alfons Cucó (†),
Martí Domínguez, François
Dosse, Antoni Espasa, Ramon
Folch, Mario Garcia Bonafé,
Salvador Giner, Josep Fontana,
David Jou, John Keane, Giovanni
Levi, Isabel Martínez Benlloch,
Joan Francesc Mira, Javier
Muguerza, Damià Pons, Josep
Ramoneda, Ferran Requejo,
Vicenç Rosselló, Xavier Rubert
de Ventós, Pedro Ruiz Torres,
Vicent Salvador, Josep-Maria
Terricabras, Vicent Todolí, Enzo
Traverso, Josep Antoni Ybarra

Edita: Universitat de València
i Edicions Tres i Quatre

Redacció, administració i subscripcions:
Publicacions de la
Universitat de València
c/ Arts Gràfiques, 13 46010 València.
Tel.: 963 864 115 Fax: 963 864 067
a/e: lespill@uv.es

Disseny gràfic: Enric Solbes

Maquetació:

Publicacions de la
Universitat de València

Impressió: Guada Impressors, SL

Distribució: Gea Llibres (961 665 256) /

Gaia (965 110 516) /

Midac Llibres (937 464 110) /

Palma Distribucions (971 289 421)

ISSN: 0210-587 X

Dipòsit legal: V-2686-1979

Preu d'aquest número: 9 euros

L'Espill és membre de:

EUROZINE

POR A EUROPA?

Segons l'escriptor suec Per Wirtén, en un article que recollim en aquestes pàgines, la «por a Europa» fou un element constituït del projecte de construcció europea que començà a madurar entre les runes, el sofriment i la devastació infinita de la Segona Guerra Mundial. Però aquest conflicte havia tingut el precedent proper d'un altre de dimensions colossals. I sobretot d'un període d'inestabilitat econòmica i social, i d'esquinçament moral, que s'ha conegut durant molt de temps, amb una expressió força escaient, com a «període d'entreguerres». Aquest interludi fou un temps d'enfrontaments, tensions, xovinisme, persecucions, el bressol del feixisme, la preparació d'una nova guerra, un temps de dictadures arreu d'Europa, de fracàs de la democràcia, de totalitarisme. I també, per descomptat, de fallida econòmica i social, a partir de la crisi de 1929, que derivà en la Gran Depressió dels anys trenta.

La «por a Europa» de què parla Per Wirtén, i que segons ell «no ha perdut validesa» a la vista dels darrers esdeveniments i de l'enrariment del clima polític i social a Europa, es troba en l'origen del projecte reeixit de superar propensions endèmiques en la malaurada història de la primera meitat del segle XX. La Unió Europea en va ser el resultat més característic, una construcció política basada en l'entesa i l'acord negociat, que superava el concepte exclusiu i tancat de les sobiranes estatals i que garantia un espai de pau i de benestar, de progrés social, de tolerància i deliberació pacífica, en el qual la democràcia i les llibertats es donaven per descomptades. El model social europeu garantia un mínim de dignitat i de suport als ciutadans, que no restarien abandonats a la seua sort en moments de necessitat, de precarietat o de dificultat, ja fos per causa de malaltia, atur, vellesa o infortuni. La misèria i la desigualtat extrema, bé que no eliminades, van ser fortament reduïdes durant un llarg període a Europa.

Tot plegat havia començat a formar part, per dir-ho així, de l'ADN dels europeus, un signe d'identitat tangible d'Europa, mancada de trets identitaris compartits com a conseqüència lògica de la seua diversitat d'origen, del seu pluralisme constitutiu, de la seua heterogeneïtat, que és font de riquesa cultural i no cap problema o entrebanc. Vet ací, tanmateix, que la crisi iniciada en 2008 comença a fer trontollar les bases d'aquest model europeu, ja tocases per seriosos problemes en l'arquitectura de la Unió, per una expansió poc madurada i per la nova realitat geopolítica del món posterior a la globalització.

Els excessos del capitalisme financer i especulatiu certament són a l'origen del malestar actual. La crisi funciona com un detonant. Aquesta crisi financera (bancària), del deute d'alguns estats, de l'euro i finalment de l'economia productiva, estancada i amb perspectives no gaire falagueres, no afecta de manera uniforme tots els països europeus. Ni tan sols a l'Estat espanyol es pot dir això, i n'hi hauria prou d'assenyalar les enormes diferències, en aquest sentit, entre Navarra i el País Valencià, per exemple. Però les economies –i no sols les europees– mantenen una forta interrelació i cap d'elles pot considerar-se lliure d'afectació. La crisi del sud d'Europa pot ben bé esdevenir també la crisi del centre i del nord d'Europa, per diversos camins: incidència en els bancs compromesos amb el finançament del deute públic i privat dels països en crisi, reducció de les exportacions vers aquesta àrea, llast sobre la moneda única d'una situació crítica sense horitzó clar de resolució.

Cal preguntar-se ara, i limitant-nos a l'escenari europeu, per les conseqüències d'una política econòmica poc encertada, abocada al fracàs, de la qual Alemanya (per l'entestament a no ampliar les competències del Banc Central Europeu i a imposar una mena de *Blitzkrieg* contra els dèficits públics, que vol fulminar a pas de càrrega) apareix com a culpable. La política d'austeritat sense contemplacions té efectes devastadors en temps de recessió, perquè l'agreuja més i més, i aprofundeix en l'espiral cap avall. Caldria aturar-se a reflexionar sobre l'experiència històrica d'Europa, fer cas als economistes keynesians, esmenar una política insensata i endegar un programa de recuperació econòmica urgent (que hauria d'incloure, és clar, la correcció dels excessos de corrupció, malbaratament i endeutament fora de mida que tan bé coneixem en aquestes vores de la Mediterrània).